

היתר מכירה בשנת שמיטה

הערכה חלופית בתושב"ע

מגישות: הדר אביטל, שרי רחמים

מורה מלווה: הרב ידידיה הכהן

בית ספר: אולפנת עפרה

תאריך הגשה: א' ניסן התשפ"ב

תוכן

3.....	הקדמה - היתר מכירה.....
4.....	פרק א - היתר המכירה המושבות הראשונות.....
5.....	פרק ב - האוסרים להשתמש בהיתר מכירה.....
7.....	פרק ג' - המתירים להשתמש בהיתר מכירה בדיעבד.....
8.....	פרק ד - המתירים להשתמש בהיתר מכירה.....
11.....	סיכום.....
12.....	ביבליוגרפיה.....

הקדמה - היתר מכירה

התורה אסרה עבודת הקרקע בשנת שמיטה. למרות שהיום השמיטה היא רק מדרבנן, כיון שאין רוב של עם ישראל החי בארץ ישראל, עדיין האיסור של עבודת האדמה בשנת שמיטה קיים מדברי סופרים (מדרבנן).

בשנים כתיקונן: מובטח לנו ע"י הקב"ה שבשנה השישית הארץ תגדל יבול לשלוש השנים הבאות ועקרונית לא היה צורך לעבוד את הקרקע בשביעית. יחד עם זאת, בימינו, ישן סיבות המחייבות התארגנות בצורה אחרת כדי לספק פירות וירקות למיליוני היהודים בארץ. בנוסף יש חשיבות בשמירת רצף עיבוד האדמה ע"י החקלאים על מנת לשמור על אחיזה בקרקע, ולשמור על פרנסתם.

בכל שנות הגלות הארוכה לא נדרשו חכמי ישראל לסוגיה באופן מעשי, אך עם שיבת עם ישראל לארצו לפני קצת יותר מ- 100 שנה, ועיבוד האדמה על ידי חקלאים יהודים, נדרשו חכמי ישראל לפסוק כיצד יש לנהוג בשנת השמיטה ולתת מענה עבור כלל ההיבטים והמורכבות שהצגנו מקודם. על כך בפרק א' של עבודה זו.

יש פוסקים שכבר בשמיטות הראשונות התנגדו להיתר המכירה ועד היום התנגדותם ממשיכה ועל כך בפרק ב' העוסק ברבנים שאסרו היתר מכירה.

מנגד, גישת הפוסקים שהתירו הינה, שהמציאות בימינו קרובה להיות פיקוח נפש ושעת הדחק, ולכן, התירו מטעם זה רבים מגדולי פוסקי הדור, לחתום על "היתר מכירה", כלומר, לבצע מכירה של הקרקע לגוי, דבר שמפקיע את איסור העבודה החקלאית ואת קדושת הפירות ומתירה את הסחורה בהם.

לחיזוק סברתם טענו המתירים טענה מרכזית ששמיטה בזמן הזה אינה מן התורה. טענה שנייה, טענו שהיתר המכירה מבוסס על כך שמכירת הקרקע לנכרי מפקיעה את איסור המלאכה בה, ובכל זאת החמירו המקלים, שמלאכות האסורות מהתורה יעשו על ידי נכרי. וטענה שלישית שיש לסמוך על כך שבמכירת הקרקע לזמן ולתועלת ישראל אין איסור 'לא תחנם' תקף ועל כן ניתן לבצע את ה'מכירה'. בעבודה נביא את שמות המתירים, וציטוטים מהמקורות.

בשמיטות הראשונות כתבו הפוסקים, שההיתר הינו רק לאותה שמיטה ובכל השמיטות הבאות יהיה צורך להושיב בית דין כדי לדון האם מצב העם, הארץ והחקלאות, מחייב להפעיל את "ההיתר" או לא.

מאז ההיתר הראשון, הרבנים המופקדים על פסיקה ציבורית ולאחר מכן הרבנות הראשית המשיכו בכל שנת שמיטה להשתמש בפתרון של 'היתר המכירה', כך גם נעשה בשנת השמיטה תשע"ה, וכך גם בשנת השמיטה הנוכחית תשפ"ב. יחד עם זאת ציינו המתירים שכל מי שיכול להחמיר ולא להזדקק להיתר תבוא עליו ברכה ו"גיבור כח עושה דברו" בין מצד החקלאי ובין מצד הצרכן. (מתוך אתר 'דעת' - ערך שמיטה")

שאלת החקר בה נעסוק בעבודה זו :

מי הם האוסרים והמתירים את הפעלת הפתרון ההלכתי בשנת שמיטה של ביצוע 'היתר מכירה', מהי סברתם? ובאילו טיעונים והוכחות חיזקו את טענתם?

פרק א - היתר המכירה המושבות הראשונות

בשנת תרל"ח (1878), הוקמה המושבה הראשונה - 'פתח תקווה'. מייסדיה שאפו לקיים את המצוות התלויות בארץ. שנת תרמ"ב הייתה שנת השמיטה הראשונה מאז חידוש היישוב היהודי בארץ ישראל, בעקבות הקשיים המרובים נטשו המייסדים את המושבה בשנת תרמ"ב (1882), ולכן תושביה לא נדרשו להתמודד עם השמיטה בשנה זו.

באותן שנים הוקמו המושבות הראשונות: ראשון לציון, ראש פינה, זכרון יעקב ויסוד המעלה. אחת המושבות הראשונות - פתח תקווה - הוקמה מחדש, הברון רוטשילד יזם את הקמתה של המושבה עקרון, והמושבה גדרה הוקמה על ידי הביל"ויים (תנועת ביל"ו - ארגון צעירים יהודי ציוני אשר הוקם בא' בשבט ה'תרמ"ב ברוסיה). המושבות הראשונות נתמכו כלכלית בשנים הראשונות להקמתן וקיומן על ידי תנועת חובבי ציון ובעיקר נתמכו על ידי הברון רוטשילד.

לקראת שנת השמיטה תרמ"ט (1889) החלו הדיונים - האם אפשר לקיים את מצוות השמיטה במושבות הצעירות. חובבי ציון רצו שהמושבות יוכלו להתפתח וחששו ששביתת האדמה תעצור את התפתחותן של המושבות. הם ביקשו דרכים להתיר את עבודת האדמה בשנה השביעית. הרבנים ברוסיה נחלקו בשאלה אם להתיר את הקרקעות לנוכרים ולאפשר עבודה כבכל שנה. רבני היישוב הישן בירושלים התנגדו מסיבות שונות להיתר המכירה, בטענה שחייבים לשמור על השמיטה במלואה, והברון יוכל לפרנס את המושבות גם בשמיטה - אין צורך חיוני בעבודה. בסופו של דבר בוצעה מכירת קרקעות על ידי בית הדין של הראשון לציון בירושלים. רוב המושבות סמכו על היתר זה מלבד בודדים שהתנגדו ושמרו את השמיטה ללא היתר. (מתוך אתר הספרייה הלאומית - ערך "פולמוס השמיטה")

טעמי ההיתר של היתר המכירה הראשון:

פקידי הברון רוטשילד וראשי חובבי ציון פנו עוד בראשית שנת תרמ"ח לגדולי התורה בבקשה להתיר את עבודת האדמה בשנת השמיטה תרמ"ט. לאחר עיון נרחב בהלכה חתמו בחודש שבט בשנת תרמ"ח הרבנים הגאונים - הרב שמואל מוהליבר, הרב ישראל יהושע טרוניק מקוטנא והרב שמואל זנוויל קלפפיש מורשה על היתר למכירת הקרקע לזמן מוגבל לנוכרים. להיתר המכירה הצטרף גם הגאון ר' יצחק אלחנן ספקטור זצ"ל מקובנה, שנחשב אז כסמכות רבנית עליונה, אליהם הצטרפו רבני העדה הספרדית - הרב יעקב שאול אלישר והרב רפאל מאיר פאניזיל שתמכו בהיתר המכירה.

רוב המושבות פעלו בהתאם להיתר המכירה ועבדו את האדמה. אבל חלק מחקלאי פתח תקווה וכל חקלאי מזכרת בתיה שמרו את מצוות השמיטה מבלי להסתמך על היתר המכירה, כיוון שהיו נאמנים לרבני ירושלים. הדבר הביא לסכסוך חריף ביניהם לבין פקידי הברון רוטשילד, ולקרע עמוק בין הברון רוטשילד לרב שמואל מוהליבר. הוויכוח הגדול סביב נושא השמיטה שהיה בשנת תרמ"ט ידוע בשם "פולמוס השמיטה".

פרק ב - האוסרים להשתמש בהיתר מכירה

הפולמוס סביב היתר מכירה הוביל לכך שהיו רבנים שאסרו שימוש בהיתר מכירה. הטענה שלהם היא שאסור למכור קרקע של ארץ ישראל לגויים, בגלל האיסור "לא תחנם" (לא תתן קניין לגוי בארץ). ולכן הרבנים האלה מעדיפים פתרונות שונים כדי לספק פירות וירקות לציבור שהם שייכים אליו, לדוג': יבול חו"ל, יבול נוכרים וכו'.

נסקור בקצרה את דעתם של הרבנים האוסרים להשתמש ב'היתר מכירה':

'חזון איש' - "הואיל ואסור למכור קרקעות לגוי בארץ ישראל משום 'לא תחנם'", ועוד הוא טוען ש"כאשר האיכרים ממנים את הרבנים לשליחים שלהם למכור את הקרקע, נעשים הרבנים שליחים לדבר עבירה, ואין למעשיהם תוקף כי שליחותם בטילה", "שאינן שליח לדבר עבירה" (מובא ב'פניני הלכה' - הרב מלמד).

הרב אהרון אורלנסקי - הרב של פתח תקווה בשנת תרפ"ט אמר שאין צורך בהיתר מכירה, דווקא המנוחה מעבודת הקרקע יכולה לאפשר לקרקע לנוח והחקלאים יכולים להשקיע יותר במשק החי. (מובא ב'פניני הלכה' - הרב מלמד).

הרב שמואל סלנט והרב דיסקין - בראייתם לא היה צפוי נזק גדול מהשביתה בשנת שביעית כי היה שיטות חקלאיות שבעזרתן יכול להיות טוב להשבית לפעמים את השדות, ושניתן גם להשיג תמיכה כלכלית לקיום המתיישבים שישבתו. (מובא ב'פניני הלכה' - הרב מלמד).

הרב סלנט והרב דיסקין טענו שהאיכרים והתומכים שלהם חשו הכרח לסמוך על ההיתר, ובהדרגת רבניהם מאירופה, פנו אל רבני הספרדים בארץ, והם ביצעו עבורם את מכירת השדות. כך גם הייתה עמדתם של רוב גדולי הרבנים. אבל עדיין היו רבנים רבים בגולה ובירושלים שהתנגדו לו, וקנאי הדור עמדו לצידם ולחמו בחריפות כנגד ההיתר וכנגד הרבנים שתמכו בו. הפולמוס על היתר המכירה לא הסתיים בימי המושבות הראשונות, אלא הוא מתעורר בכל שמיטה ושמיטה עד לימינו אלה. (מובא ב'פניני הלכה' - הרב מלמד).

רבנים טענו שאם יקלו בזה יימשכו להקל בעניינים נוספים, והם חששו שדווקא ההיתר יגרום לחורבן המושבות ולפגיעה בארץ ישראל, בגלל שכתוב בתורה שהגלות בעוון ביטול השביעית, ומנגד, על ידי שמירת השביעית זוכים לרוב ברכה, כפי שכתב לימים **הגר"מ שטרנבוך** בספרו 'שמיטה כהלכתה קונטרס היתר מכירה לנכרי': "אבל דבריהם הבל הבלים, שהרי דעת כל רבותינו הראשונים ואחרונים, ומנהג ישראל מדור דור מתקופת הש"ס ואילך הוא הקובע ההלכה, ויש לקיימה במסירות נפש ממש כאלו שמענוה וקבלנוה בהר סיני, ואין לנו רשות בזמננו לסמוך על יחידים, כי אם בית ישראל יסמכו על יחידים לחפש קולות יש סכנה שתתחלף חס ושלום התורה שבידנו לתורה אחרת." (מובא ב'פניני הלכה' - הרב מלמד).

הרב יהודה צדקה - סבר שיש לפעול כפי שנהגו אנשי הכנסת הגדולה שהחליטו לא לכבוש שטחים מסוימים מארץ ישראל כדי שיסמכו עליהם העניים בשביעית ואילו היה בהיתר מכירה היו כובשים את כל ארץ ישראל ועושים היתר מכירה, ובראייתו הרווחים מהיתר המכירה ויבול השביעית אין בו ברכה ואפשר לראות זאת לפי זה שאנשי הגולה ויתרו על מדינות שלמות רק כדי שלא יעברו על השביעית. (מובא ב'פניני הלכה' - הרב מלמד).

בשנת השמיטה הקודמת התפרסם מכתבם של רבנים שקרא לא לקנות תוצרת שגדלה בשנת השביעית במסגרת פתרון של היתר מכירה :

פרק ג' - המתירים להשתמש בהיתר מכירה בדיעבד

יש לציין שבתחילה היו מבין רבנים המחמירים גם רבנים שחשו אחריות ציבורית כלפי הישוב החדש והאיכרים, כמו רבני ירושלים. וכן היו מבין הרבנים המחמירים רבנים שכן תמכו באופן נלהב ב'חובבי ציון' כדוגמת הנצי"ב מוולוז'ין והרב מרדכי גימפל יפה. (מובא ב'פניני הלכה' - הרב מלמד).

אולם משביעית לשביעית, התברר יותר עד כמה קשה לחלוצים לשבות, ולכן אף מבין המחמירים היו ששינו את דעתם להיתר, וכפי שהעיד **האדר"ת** על עצמו, שבשתי השמיטות הראשונות, בהיותו בגולה, נטה לדעת המחמירים. אולם לאחר שעלה לכהן כרבה של ירושלים, נוכח בדוחק הגדול, ושינה את דעתו לתמוך בהיתר (אגרות הראיה רז). גם **הרב דיסקין** מירושלים התנגד בשמיטה הראשונה להיתר, ובשמיטה השנייה, לאחר הכרת המציאות, הסכים להיתר באופן חלקי. (מובא ב'פניני הלכה' - הרב מלמד).

ככלל, המחלוקת עמדה על שני צירים. האחד, האם היתר המכירה מבוסס על רוב הפוסקים או על מיעוט. השני, עד כמה המציאות דחוקה, שכן כלל ידוע בהלכה, שבשעת הדחק אפשר לסמוך גם על דעות יחידים, וככל שהדחק חמור יותר, כך נכון יותר להקל.

פרק ד - המתירים להשתמש בהיתר מכירה

גדולי הפוסקים שנשאו במקביל לרבנותם תפקיד ממלכתי ציבורי עם אחריות על כלל עם ישראל בארצו, דגלו תמיד בהפעלת ההיתר כפתרון נכון וראוי לצורכי כלל ישראל, המתירים להשתמש בהיתר מכירה נסמכים על כך ששביעית בימינו היא דרבנן מאחר ולא כל ישראל נמצאים בארצם ובשל כך התירו למכור את הארץ בפתרון ההלכתי של היתר מכירה. נביא את עיקרי הרבנים וטיעוניהם להשתמש ביתר המכירה:

הרב קוק - קבע שמבחינה הלכתית אין מקום לפקפק על ההיתר, וכל מה שיש לפקפק הוא על כך שלכתחילה היה ראוי להכניס עצמנו לחיוב, ולא ללמד את העם לפתור עצמו ממצוות. אולם מתוקף תפקידו כרבם של המושבות אישר את הפתרון של היתר מכירה, ודאג שהיתר מכירה יבוצע על הצד הטוב ביותר על מנת להתיר לחקלאים לעשות מלאכות דרבנן בקרקע מכורה, לייצא את הפירות ולשמור על חקלאות בארץ ישראל. (ועיין בהרחבה בפניני הלכה של הרב מלמד).

הרב קוק ראה את מצוקתם הגדולה של הישובים החדשים שפרנסתם הייתה תלויה בחקלאות ולכן התיר את ביצוע 'היתר מכירה' יש לציין כי הרב קוק תיעדף את הקיום הפיזי של הישובים הצעירים התלויים בחקלאות על פני טיעונים של 'לא תחנם' בבחינת "וחי בהם ולא שימות בהם", בהמשך דרכו הציבורית הקים הרב קוק את הרבנות הראשית לישראל ודאג לכך שההיתר ייושם באמצעותה עד ימינו אנו.

הרב שמואל מוהליבר והרב קלפפיש אב"ד וורשה - הכריעו להתיר לאיכרים להפקיע את השדות מחובת שמיטה על ידי מכירתם לגוי, כדי שאחר כך היהודים יעבדו בשדות כשכירים של הגוי בעל השדה. (מובא ב'פניני הלכה' - הרב מלמד).

הראשל"צ הרב עובדיה יוסף - בארץ ישראל כיום רוב הקרקעות הן בבעלותם של יהודים, ואם לא נפתור את סוגיית השמיטה על ידי היתר מכירה ייגרם הפסד גדול, ולכן **הרב עובדיה יוסף זצ"ל** (שו"ת יביע אומר חלק י יורה דעה סימן מג) נסמך על דעת **בה"ג**, **ורבי יהודה הנשיא אלברצלוני**, **רבינו יהודה בן יקר**, ו**בעל העיטור**, והתיר להשתמש ב'היתר המכירה' (מובא ב'פניני הלכה' - הרב מלמד).

ראשל"צ הרב אליהו בקשי דורון - בספרו 'בנין אבי' (ח"ד סי' סב) דן בשנת תשס"א בשאלה זו בדיוק, בעת כהונתו כרב ראשי. הוא ציין שבמוצאי שנת השמיטה תשנ"ד התחילה הרבנות לחפש דרכים כדי שלא להזדקק להיתר המכירה בשמיטה הקרבה ובאה, והתברר לה שגם בשנת תשס"א ההכרח הוא לנקוט בדרך ההיתר, משום שהחקלאות תלויה בתכנון ארוך טווח של שנים מראש, והשבתה של שנה שלמה יש בה כדי לגרום נזק לשנים מספר, לאבד את השווקים ליצוא ולמוטט את הענפים בכלל.

המחלוקת בין האוסרים למתירים את היתר המכירה, מתבססת על מחלוקת קדומה בין המבי"ט לבית יוסף, מלפני כחמש מאות שנה.

וכן **המבי"ט** דן (מובאת בשו"ת אבקת רוכל סימן כב) בגידולי שנת השמטה בקרקע גוי: "אם חייבים במעשרות כשאר שנים שהרי פירות גוי בארץ ישראל שנתמרחו ביד ישראל חייבים במעשרות... או דילמא כיון שמצות שביעית חובת קרקע לישראל בארץ ישראל אין בה חיוב מעשרות כלל שהרי השמיטה חלה גם על מה שבבעלות גוי, וממילא אין חיוב תרומות ומעשרות במה שגדל שם. והייתה להם תשובתי, כי אין שום חיוב בארץ ישראל להפריש מעשרות בשנת השמטה אפילו מהלקוח מיד גוי... כי מן התורה אין חיוב כלל בשנת השמטה במעשרות... ואם תתקש לומר כי לא פטרה תורה ממעשרות אלא מה שהוא הפקר שהם פירות ישראל אבל פירות גוי שאינו מפקירם יהיו חייבים, לא היא, דאטו (וכי) ישראל שגדר כרמו ולא הפקירה בשנת השמטה יתחייב במעשר? הא רחמנא אפקרה לארעיה (הפקרת הקרקע בידי שמים) ואינה תלוי באדם לעניים ולעשירים! ולכך אין שום חיוב מעשר".

בדברי המבי"ט אומרים שאין תועלת למכירת קרקעות לגוי בשנת השמיטה, שאם המכירה התחילה אין בה את הכוח להפקיע את קדושת הארץ והקרקע עדיין עומדת באיסור שביעית והיא פטורה מן המעשר.

אולם, **רבי יוסף קארו** חלק על דבריו והסביר את הגמרא בצורה אחרת (שו"ת אבקת רוכל סימן כד) "ואם באנו לדון, יותר טעם יש לאומר שיש לו (לגוי) קנין להפקיע משביעית, דקרא כתיב: 'והיתה שבת הארץ לכם' – לכם, ולא לגויים. ועוד שהרמב"ם מפרש שמה שאמרו 'אין קנין לגוי בארץ להפקיע מן המצות', היינו לעניין שאם חזר ישראל ולקחה ממנו, אינה ככיבוש יחיד (שאז נאמר שלא חזרה והתקדשה אותה קרקע), אלא הרי היא כאלו לא נמכרה לגוי מעולם, אבל ביד גוי מופקעת היא.

וכן מוכח שמותר לעשות מלאכה בקרקע של גוי מדברי **בעל התרומה** בספר התרומה הלכות ארץ ישראל: והטעם זה נוכל לומר דבשביעית מותר לחרוש ולזרוע בקרקע העכו"ם אפילו מדרבנן. וההיא דתנן פרק הניזקין אין עודרין עם העכו"ם בשביעית יסבור קדשה לעתיד לבא, ואף על פי שאין יובל נוהג מ"מ שביעית נוהגת. אמנם, הגראי"ה קוק הגביל למעשה את ההיתר: שו"ת משפט כהן ענייני ארץ ישראל סימן עא: בפרטי הדברים של ההנהגה אחרי המכירה. הותנה מאתנו, כאשר הונהג מאז, שלא לנגע, גם אחר המכר, בשום מלאכה שהיא בבירור אסורה, מן התורה, ע"י ישראל, ולעשות אותן מלאכות ע"י פועלים נכרים, ורק מלאכות שאסורות מדרבנן, גם בשביעית של תורה, וגם בלא שום צירוף היתר המכירה, יעשו ע"י ישראל.

מאידך, יש שכתבו שאיסור 'לא תחנם' נאמר אף בישמעאלים, כיוון שאין אפשרות בזמן הזה לתת להם מעמד של 'גר תושב' הרשאי לדור בארץ ישראל, וכך כתב הנצי"ב:

שו"ת משיב דבר קונטרס השמיטה: "וראיתי לגאון אחד שכתב, שליתר שאת יכולים למכור (את הקרקע) לישמעאל המכירו... ובאמת שהרה"ג הנ"ל ברח מהזאב ופגע בו הארי, כי רצה להימלט מאיסור שביעית בזמן הזה דרבנן (באמצעות מכירת הקרקע לגוי) ופגע באיסור מכירת קרקע לעכו"ם בארץ ישראל, שהוא איסורא דאורייתא לכולי

עלמא. ומעולם לא כתב הטי"ז שישמעאלים דינם כגר תושב, שהרי גר תושב צריך לקבל עליו שבע מצות בפני ג' חברים, ואין מקבלין גר תושב אלא בזמן שהיובל נוהג.

טעמים נוספים להתיר את המכירה, כתב בעל ישועות מלכו, בשו"ת ישועות מלכו חלק יורה דעה סימן נה: "והנה אמרתי בפשיטות שטוב להתיר למכור לנכרי ואף על פי שאסור ליתן ולמכור קרקע בארץ ישראל, כיון שהוא לטובת היישוב פשיטא דאין כאן איסור דלא תחנם בפרט כשמוכר על מנת להחזיר דמהני בחמץ לא נאסר במתנה על מנת להחזיר כמו שכתב המגן אברהם בשם הרדב"ז, והשביעית בימינו מדרבנן פשיטא דאין להחמיר".

ביאר הישועות מלכו את ההיתר למכור קרקע לגוי בשמיטה - אסמכתא לסברא זו, ניתן למצוא בדברי הר"ן, שהסביר מדוע היה מותר לרבי אליעזר לשחרר את עבדו בשביל שיצטרף למניין, על אף האיסור לשחרר עבדים כנעניים:

הר"ן על הרי"ף מסכת גיטין דף כ עמוד ב: "ויש מתרצים שלא אמרה תורה לעולם בהם תעבודו, אלא משום שלא יתן להם מתנת חנם, כענין שכתוב בעובדי כוכבים 'לא תחנם', וכיון דאיכא מצוה (שלצרכה נצרך למניין), לאו משום חנינה דידהו קא עביד (אין הדבר נעשה משום חנינה לעובדי כוכבים (אלא לצורך עצמו) שיוכל לקיים את המצווה המוטלת עליו (והוה ליה כנותן דמי עצמו)).

מכל האמור לעיל בפרק זה ראינו שניתן לסמוך על היתר המכירה וכך פסקו גדולי ישראל ובעיקר אלו אשר נשאו בתפקידים ציבוריים ממלכתיים שלהם אחריות גדולה הן לחקלאים והן לעם היושב בציון לממש את השמיטה כהלכתה עם פתרון לקשיים המתלווים אליה.

הרבנות הראשית והמועצה הדתית ירושלים

רח' החבצלת 12 ת.ד. 13 ירושלים טל. 02-6214840 פקס 02-6214860

בס"ד

תעודת הכשר

הנני לאשר בזאת כי:

הפירות והירקות הנמכרים
בחנות: **האחים יסקוב'**
כתובת: **יוליא זכבה 42**

הינם על פי הנבא
"היתר מכירה"
שנעשתה ע"י הרבנות הראשית לישראל

בתוקף עד: **כ"ט באדר תשע"ה**
(20.03.2015)

תקדמט
ממ 306
ירושלים

הרב ש. שפירא
052-4268052
שם המפקח

הרב אריה שטרן
רב העיר ירושלים

בדיון זה ראינו שישנם רבנים וחכמים רבים אשר התירו לבצע 'היתר מכירה' והתירו לחקלאים כדי שלא יהיה הפסד גדול של היבול וכדי לשמור על חקלאות בארץ ישראל. מנגד הצגנו שלהיתר מכירה ישנם רבים מחכמי ישראל המתנגדים ואוסרים אותו.

לטענתם אם יקלו בנושא השמיטה לחקלאים, ימשיכו החקלאים ויקלו גם בעניינים נוספים, וכן שלא ייתכן שניתן חניה גם אם זמנית בקרקע השייכת לנו ושאסור לנו למוכרה.

למדנו מעבודה זו שהפולמוס אודות היתר המכירה הוביל למחלוקת עצומה בעם ישראל ביחס להסתכלות ההלכתית אבל לא פחות מזו הרעיונית בהקשר לשמיטה ולביטחון בה' ויחסינו לארץ ומחויבותנו אליה.

פולמוס זה להבנתנו עדיין לא תם, וסוגיית המענה למורכבות של שנת השמיטה תמשיך ותלווה את עם ישראל גם בדור הקרוב.

על אף המחלוקת שיש בנושא, אנו רואות זכות עצומה שנפלה בחלקו של עם ישראל, של חכמי ישראל וגם שלנו לעסוק בסוגיה זו לאחר 2000 שנות גלות והיעדרות מארץ ישראל ועצם העשייה חקלאית של חקלאים יהודים באדמת הארץ המובטחת היא בגדר נס וחלום שהתגשם ועל כך אנו מודות לבורא עולם.

המניע לבחירה בנושא זה מכיוון שנושא זה עניין אותנו ורצינו לדעת מה המשמעות של 'היתר מכירה', האם אנו יכולות לסמוך על היתר מכירה, מהן הדעות בעד ונגד והאם פתרון זה ראוי לשימוש או לאו, גילינו שמדובר על נושא רחב ומשמעותי לא רק בפן ההלכתי אלא גם העקרוני והתפיסתי, כיצד עלינו להתייחס לארץ ישראל, האם ניתן במציאות ימינו לקיים בכלל שמיטה, וכיצד אנו תופסים את זכותנו על הארץ.

יהי רצון שנזכה לקיים את השמיטה בכלליה ובהידוריה ונזכה לראות בביאת גואל צדק, ושנזכה לראות בהתגשמות דברי הגמרא במסכת סנהדרין דף צז ע"א:

"במוצאי שביעית בן דוד בא"

במהרה בימינו אמן!

ביבליוגרפיה

אתר "המעין" - מכון שלמה אומן:

[id=1204&https://www.machonso.org/hamaayan/?gilayon=40](https://www.machonso.org/hamaayan/?gilayon=40)

"פניני הלכה" - הרב אליעזר מלמד:

<https://ph.yhb.org.il/category/%D7%A9%D7%91%D7%99%D7%A2%D7%99%D7%AA-%D7%95%D7%99%D7%95%D7%91%D7%9C/07-%D7%94%D7%99%D7%AA%D7%A8-%D7%94%D7%9E%D7%9B%D7%99%D7%A8%D7%94>

אתר 'ויקיפדיה' - היתר המכירה:

https://he.wikipedia.org/wiki/%D7%94%D7%99%D7%AA%D7%A8_%D7%9E%D7%9B%D7%99%D7%A8%D7%94

אתר 'דעת' - שמיטה:

<https://daat.ac.il/shmita/hashmita/16-giborey.htm>

אתר הספרייה הלאומית - ערך 'פולמוס השמיטה':

<https://web.nli.org.il/sites/NLI/Hebrew/digitallibrary/gallery/jewish/shmita/Pages/1.aspx>